

» cum. » Non erat oblitus, sed unde gaudeamus in novissimo, servabat novissimus. « Non ego autem, sed gratia Dei mecum. »

V. Tunc non redditum est, modo quid? « Cursum consummavi, fidem servavi: de cætero superest mihi corona justitiæ, quam reddet mihi Dominus in illa die justus Judex¹. » Bonum agonem certasti. Sed quis fecit ut vinceret? Lego tibi te, et tu dicis: « Gratias ago Deo, qui dedit nobis victoriam per Dominum nostrum Jesum Christum². » Quid proderit certasse, si non prosit vicisse? Ergo habes quia certasti quidem, sed Christus dedit victoriam. Sequere aliud: « Cursum consummavi. » Et hoc quis in te? Nonne tu dixisti: « Non volentis, neque currentis, sed miserentis est Dei? » Dic quod sequitur: « Fidem servavi. » Et hoc unde tibi? Audi verba tua. « Misericordiam, inquit, consecutus sum, ut fidelis essem³. » Ergo fidem servasti ex misericordia Dei, non ex fortitudine tua. « De cætero ergo superest tibi corona justitiæ, quam reddet tibi Dominus in illa die justus Judex. » Meritis enim reddet, ideo justus judex. Sed etiam hic non extollatur cervix tua, quia dona ipsius sunt merita tua. Quod illi dixi, ab illo didici, et vos mecum in ista schola utique didicistis. Superiore loco propter præconium præsidemus, sed in una schola communem Magistrum in cœlis habemus.

¹ 2 Tim. iv, 7, 8. — ² 1 Cor. xv, 57. — ³ Id. vii, 25.

SERMO CCXCIX¹.

De Natali apostolorum Petri et Pauli, V.

I. PRÆDICANDIS prædicatoribus, et tantis prædicatoribus, de quibus audivimus et cantavimus, quod « In omnem terram exivit sonus eorum, et in fines orbis terræ verba eorum², » procul dubio nulla nostra verba sufficiunt. Devotionem debemus, vestram expectationem non implemus. Expectatis enim a nobis hodie prædicari apostolos Petrum et Paulum, quorum solemnitas hic dies est. Agnosco quid expectetis; et ubi agnosco, succumbo. Video enim expectari quid, a quo. Sed quia Deus eorum laudari dignatur ab omnibus nobis, non dedignentur servi ejus utcumque prædicari ab eis qui serviunt vobis.

II. Sicut nostis, omnes qui Scripturas sanctas nostis, apostolus Petrus inter Discipulos, quos Dominus præsens in carne elegit, primus electus est: Paulus autem non inter illos, non cum illis; sed longe postea, non dispar illis. Petrus ergo primus Apostolorum, Paulus novissimus: Deus autem, cujus hi servi, cujus hi præcones, cujus hi prædicatores, primus et novissimus. Petrus in Apostolis primus, Paulus in Apostolis novissimus: Deus et primus et novissimus, ante quem nihil et post quem nihil. Deus

¹ In quo disputatur contra Pelagianorum heresim. — Ex vetere libro Corbeiensi nunc primum prodit. Excerpta ex hoc Sermone tria dedit Beda nondum vulgatus in Pauli Epistolas, unum prolixius cum Floro ad 2 Cor. v et alia breviora duo ad 2 Tim. iv, quæ præterit Florus. — ² Psal. xviii, 5.

ergo qui se primum et novissimum aeternitate commendavit, ipse Apostolos primum et novissimum passione conjunxit. Utriusque passio concordat solemnitate, utriusque vita consonat charitate. « In omnem terram » exiit sonus eorum, et in fines orbis terrae verba eorum » sonuerunt. Ubi electi sunt, ubi praedicaverunt, ubi etiam passi sunt, omnes novimus. Illos autem ipsos unde nos novimus nisi quia « In omnem terram exiit sonus eorum? »

III. De passione sua jam imminente et propinquantem praenuntiantem audivimus Paulum, cum ejus Epistola legeretur: « Ego enim jam immolor, et tempus resolutionis meae instat. Bonum certamen certavi, cursum consummavi, fidem servavi: de caetero reposita est » mihi corona justitiae, quam reddet mihi Dominus in » illa die justus Judex: non solum autem, inquit, mihi, » sed omnibus qui diligunt manifestationem ejus¹. » Hinc dicamus aliquid: adjuvant enim nos, quae in fines orbis terrae exierunt verba eorum. Primo sanctam devotionem videte. Immolari se dixit, non mori: non quia non moritur, qui immolatur; sed non omnis qui moritur, immolatur². Ergo immolari est Deo mori. Ductum est enim Verbum a sacrificio. Omne quod sacrificatur, Deo occiditur. Intellexit enim Apostolus cui ejus sanguis in passione deberetur: factus est enim debitor sanguinis sui, pro quo fusus est sanguis Domini sui. Unus ille sanguinem fudit, et omnes oppigneravit. Quotquot illam fidem recipimus, debemus quod accipimus: et hoc quia dignatus est facere et debitores et redditores. Quis enim nostrum in tanta inopia et paupertate infirmitatis idoneus est reddere tanto creditori? Sed quomodo scriptum est: « Dominus dabit verbum evangelizantibus virtute multa³: »

¹ 2 Tim. iv, 6-8. — ² Beda nondum vulgatus ad 2 Tim. iv. — ³ Psal. lxxvii, 12.

verbum, quo diffamentur; virtutem, qua patiantur. Ipse ergo sibi victimas fecit, ipse sibi sacrificia dicavit, ipse implevit Spiritu Martyres, ipse virtute instruxit Confessores. Eis quippe dixit: « Non enim vos estis qui loquimini¹. » Quamvis ergo passurus, quamvis pro fide Christi sanguinem fusurus; recte tamen dicit: « Quid » retribuam Domino pro omnibus quae retribuit mihi? » Et quid occurrit? « Calicem salutaris accipiam, et nomen Domini invocabo². » De retributione cogitabas, quid retribueres inquirebas; et occurrit tibi quasi retributuro: « Calicem salutaris accipiam, et nomen Domini » invocabo. » Certe redditurus eras? Ecce accipis. Quod accipis ergo, quia accepisti quod deberes, accipis unde reddas; debitor cum acceperis, debitor cum reddideris. « Quid enim retribuam, inquit? Calicem salutaris accipiam. » Ergo et hoc accipis, calicem passionis, calicem de quo Dominus ait: « Potestis bibere calicem, quem » ego bibiturus sum³. » Sed ecce jam calix in manu tua est, jam imminet passio; quid facis ne trepides? quid facis ne titubes? quid facis ne quod jam portas, bibere non possis? Quid faciam, inquit? Et ibi accipiam: debitor ero; quia nomen Domini invocabo. « Ego, inquit, » jam immolor. » Confirmatum illi erat revelatione: non enim hoc sibi humana infirmitas promittere auderet. Fidentia ejus non a se, sed ab eo qui totum dedit quem intellexit cum diceret superius: « Quid enim habes, quod » non accepisti⁴. Ego ergo, inquit, jam immolor, et tempus resolutionis meae instat. Bonum certamen certavi. » Interroga conscientiam: non cunctatur, quia in Domino gloriatur. « Bonum, inquit, certamen certavi, cursum consummavi, fidem servavi. » Merito cursum consum-

¹ Matth. x, 20. — ² Psal. cxv, 12, 13. — ³ Matth. xx, 22. — ⁴ 1 Cor. iv, 7.

masti, quia fidem servasti. » De cætero, inquit, superest » mihi corona justitiæ quam reddet mihi Dominus in illo » die justus Judex. »

IV. Et ne ipse quasi unus supra modum gloriari videretur¹, et sibi proprie Dominum vindicare : « Non solum » autem, inquit, mihi, sed omnibus qui diligunt manifestationem ejus. » Non potuit melius et brevius insinuare quid debeant homines facere, ut mereantur illam justitiæ coronam. Non enim omnes infundendum sanguinem expectare debemus : pauci Martyres, sed multi fideles. Immolari sicut Paulus non potes? Fidem servare potes : fidem servando diligis manifestationem ejus. Si enim times ne veniat Dominus, non diligis manifestationem ejus. Dominus Christus modo in occulto est ; manifestabitur tempore suo, judex futurus juste, qui fuit reus sub judice injuste. Venturus est : et quomodo venturus. Judicaturus. Neque enim iterum judicandus, sed utique jam judicaturus, sicut novimus, sicut credimus, de vivis et mortuis. Interrogo quemlibet hominem intentum in me, ut audiat me; interrogo; respondeat non mihi, sed sibi : Vis ut veniat judex iste? Volo, inquit. Vide quid dicis : si verum dicis, si vis ut veniat, vide quomodo te inveniat. Judex enim venturus est : jam tibi prærogata est humilitas, ventura est potestas. Non enim sic venturus est, ut corpore induatur, de matre nascatur, sugat ubera, cunis involvatur, in præsepe ponatur; postremo jam juvenis ab homine illudatur, teneatur, flagelletur, suspendatur, taceat cum judicatur. Ne forte ideo venturum expectes, quia humilem venturum adhuc putas. Tacuit judicandus; non tacebit judicaturus. Occultus hic fuit, ut non agnosceretur : « Si enim cognovissent, nunquam Dominum gloriæ crucifixissent². » Cum ergo hic

¹ Beda ad 2 Tim. iv. — ² 1 Cor. xi, 8.

jam fuerit occultus in potestate sua, tacitus sub aliena; contrarium erit occultationi et huic taciturnitati quod venturum expectamus. « Deus enim manifestus veniet. » Qui prius venit occultus, veniet manifestus. Ecce habes contrarium illi occultationi, vide contrarium illi taciturnitati. « Deus noster veniet, et non silebit¹. » Siluit occultus; quia « Sicut ovis ad immolandum ductus » est. » Siluit occultus; quia « Sicut agnus coram tondente » se sine voce, sic non aperuit os suum². » Siluit occultus; quia « In humilitate judicium ejus sublevatum est³. » Siluit occultus, quia homo tantum putatus est : sed « Deus manifestus veniet, Deus noster et non silebit. » Quid ergo tu qui dicebas : Volo veniat : Volo, inquit, veniat, veniat : nondum times? « Ignis ante ipsum præbit. » Si non times judicem, non ignem?

V. Sed si servas fidem, diligis vere ejus manifestationem, securus coronam debes expectare justitiæ : non enim donatur talibus, sed debetur. Nam et ipse apostolus Paulus tanquam debitum flagitat. « Quam reddet, » inquit, mihi Dominus in illo die justus Judex. » Reddet, quia justus est? fecit se mihi promissione debitorem. Præcepit, audivi : prædicavit, credidi. « Bonum certamen certavi, cursum consummavi⁴. . . . . His donis suis debet pro¹. . . . . molaris, quod bonum . . . . . servas, ab illo habes. « Qu . . . . . » accepisti? » Sed his, inquam . . . . .

¹ Psal. XLIX, 3. — ² Isai. LIII, 7, 8. — ³ Forte sublatum. — ⁴ Hæc lacuna contigit (ut sæpe alias in elegantioribus MSS.) facinore nebulonis cujusdam male feriat, qui litteram initialem hujus Sermonis auro minioque depictam cultro præcidit. Quod sane non admodum gravate tulissimus, nisi scriptura detractæ litteræ spatium in aversa parte respondens eodem vulnere periisset.

sua. Antequam talia don. . . . .
beret?

VI. Vide ipsum Apostol. . . . .
» et omni acceptione dign. . . . .
» in mundum peccatores . . . . .
» quorum primus ego sum. Christus, inquit, Jesus¹, » id
est, Christus Salvator. Hoc est enim Latine Jesus. Nec
quærant Grammatici quam sit Latinum, sed Christiani
quam verum. Salus enim Latinum nomen est. Salvare et
salvator non fuerunt hæc Latina antequam veniret Sal-
vator: quando ad Latinos venit, et hæc Latina fecit.
Ergo « Christus Jesus, Christus Salvator, venit in
» mundum. » Et quasi quæreremus, Quare? Ait: « Pec-
» catores salvos facere. » Ideo Jesus venit. Nam sic ipsum
nomen etiam interpretatum et expositum quodam modo
in Evangelio legimus: « Vocabunt nomen ejus Jesum;
» ipse enim salvum faciet populum suum a peccatis
» eorum². Sermo igitur omni acceptione dignus, » cre-
dultate dignus: id est, « Quia Christus Jesus venit in
» mundum peccatores salvos facere, quorum primus ego
» sum. » Non quia prior peccavit, sed quia cæteris plus
peccavit. Quomodo dicimus in artibus medicum primum,
multis ætate inferiorem, sed arte superiorem; fabrum
primum, architectum primum: solemus ita loqui. Sic
se Apostolus appellavit peccatorem primum³. Nemo enim
est gravius Ecclesiam persecutus. Ergo peccatoribus, ad
quos venit Jesus, si quæras quid debebatur, non invenis
quid peccatoribus deberetur, nisi supplicium. Si quid
deberetur quæris, supplicium est: si quid redditum sit
quæris, salus est: pro supplicio salus. Debebatur suppli-
cium, reddita est salus: debebatur poena, reddita est
corona. Nihil debebatur Paulo prius Saulo, primo pec-

¹ 1 Tim. 1, 15. — ² Matth. 1, 21. — ³ Beda ad 1 Tim. 1, 15.

Dominus SERMO CCXCIX, IN NATALI APOST. 35
catori, crudelitate cæteros superanti, nihil ei debebatur,
nisi supplicium, magnumque supplicium; et vocatur de
cælo, « Saule, Saule, quid me persequeris¹? » Coercetur,
ut parcat, ut ei parci possit. Mutatur lupus in ovem:
parum est, in ovem; imo in pastorem. Superna voce oc-
ciditur et vivificatur, percutitur et sanatur. Prostratur
persecutor, erigitur prædicator. Quæ ista gratia, nisi
gratia? Quid enim boni meriti præcessit? Gratia voca-
tur, quia gratis datur. « Venit, inquit, Jesus in mundum
» peccatores salvos facere, quorum primus ego sum. Sed
» ideo misericordiam consecutus sum². » Numquid posset
tunc dicere: « Reddet mihi Dominus in illa die justus
» Judex? » Si primo peccatori reddet Dominus in illa die
justus judex, quid reddet, nisi quod primo peccatori de-
betur, magnum supplicium, poena æterna? Hoc prius
debebatur, nec redditum est. « Ideo, inquit, misericor-
» diam consecutus sum. » Non debitum accepi: « Sed
» misericordiam consecutus sum primus peccator, ut
» in me ostenderet Christus Jesus omnem longanimitatem
» ad informationem eorum, qui credituri sunt illi in vitam
» æternam. » Quid est, « Ad informationem? » Ut quili-
bet sceleratus, quilibet facinoribus involutus, non des-
peret veniam, quam accepit Saulus. Medicus magnus,
hoc est, Jesus, medicus magnus ad regionem veniens lan-
guidorum, unde medicina ejus diffamaretur, talem sibi
curandum elegit, de quo multum desperabatur. Talis
ergo modo, qui prius talis, dicit, « Jam immolor, et tem-
» pus resolutionis meæ instat. Bonum certamen certavi,
» cursum consummavi, fidem servavi. » Tu eras ille qui
currebas per præceptum, qui Christianos trahebas ad mor-
tem, qui cum lapidaretur Stephanus, ut in omnium ma-
nibus lapidares omnium vestimenta servabas? tu eras

¹ Act. 13, 4. — ² 1 Tim. 1, 15, 16.

ille? Ego, inquit, eram, sed non sum. Quare eras, et non es? Quia misericordiam consecutus sum. Accepisti ergo, Paule, quod non tibi debebatur. Dic jam securus quid tibi debeat, dic jam. « De cætero superest mihi corona » justitiæ, quam reddet mihi Dominus in illa die justus » Judex. » Quam fidenter exigit debitum, cui donatum est non debere supplicium. Dic jam Domino tuo, dic securus, dic certus, dic fiducia plenissimus: Ego eram antea in malitia mea, usus sum indebita misericordia tua: corona ex debito munera tua. Satis hoc sit. Veniamus ad Petrum; et illi non facultatem dignam, sed solemnem devotionem reddamus: a novissimo ad primum; quia et nos a novissimis conamur ad prima.

VII. Petro sancto primo apostolo Dominus ipse Jesus in Evangelio, quod modo cum legeretur, audivimus, passionem suam prænuntiavit, dicens: « Cum esses junior, » cingebas te, et ibas quo velles; cum autem senex fueris » factus, extends manus tuas, et alter te cinget, et feret » quo tu non vis. » Et ipse Evangelista consequenter exposuit nobis quid dictum fuerit: « Hoc autem, inquit, » dicebat Dominus, significans qua morte clarificaturus » erat Deum¹. » Passionem ejus, crucem ejus prænuntiavit ei ipse Dominus Christus, sed jam amanti, non neganti. Utrumque enim tempus servavit in eo medicus: negavit infirmus, amavit sanus. Ostendit ei Dominus, eidem Petro ostendit Petrum, quando temeraria quadam fiducia promiserat pro Christo se esse moriturum, cum venisset Christus pro Petro moriturus. « Animam, inquit, » tuam pro me ponis? Amen dico tibi, antequam gallus » cantet, ter me negabis². » Sanabo te: sed prius est ut æger agnoscas te. Ergo in illa negatione prædicta ostendit Dominus Petro Petrum: in illo autem amore ostendit

¹ Joan. XXI, 18. — ² Id. XIII, 38.

Dominus Petro Christum. « Amas me, inquit? Amo. » Pasce oves meas¹. » Hoc semel, hoc iterum, hoc tertio. Ter amor confessus est, ter timor damnatus est. Et quia amabat, indicatur ei passio ejus. Hoc enim erat amare, usque ad passionem per Christi amorem pervenire.

VIII. Sed quid est illud, fratres, quem non moveat? « Alter, inquit, te cinget, et feret quo tu non vis². » Non ergo volens Petrus ad tantam gratiam passionis advenit? Ecce Paulus, « Ego enim jam immolor, et tempus resolutionis meæ instat: » videtur in his verbis exultando quasi festinare ad passionem: huic autem, « Alter te cinget, et feret quo tu non vis. » Volens Paulus et nolens Petrus? Imo, si intelligamus, volens Paulus et volens Petrus, et nolens Paulus et nolens Petrus. Hoc dum explicem, ut possum, intentione vestra mihi opus est. Amari mors non potest, tolerari potest. Nam si amatur, nihil magnum fecerunt qui eam pro fide susceperunt. Numquid si eos lætari videremus in conviviiis, diceremus magnos viros, diceremus fortes viros? Si voluptatibus circumfluere cerneremus, fortitudinem in eis aut patientiam laudaremus? Quare? Num quia rem facerent contrariam doloribus, contrariam molestiis, essent in gaudiis, in voluptatibus, in deliciis; num quia tales, ut magni, ut fortes, ut patientissimi laudarentur? Martyres autem non sic laudamus. Magni viri, fortes viri, patientes viri. Vis nosse quia tolerandum est, non amandum? Nomen interroga: Passio vocatur. Natura ergo, non tantum homines, sed et omnes omnino animantes recusant mortem et formidant. Ideo magni Martyres, quia quod valde durum est, pro regno cælorum fortiter susceperunt, et cogitantes promissa tolerarunt molestias. Videte Dominum dicentem: « Majorem hac charitatem nemo habet, ut ani-

¹ Joan. XXI, 15. — ² Ibid. 13.

» mam suam ponat quis pro amicis suis¹. » Si hoc durum non est, quid magnum charitas facit, quia pro me amat delicias? Non. Sed quia tolerat mortem. « Propter verba » labiorum tuorum : » Martyrum vox est, « Propter verba » labiorum tuorum : » hoc est, propter monita et promissa tua, « Ego custodivi vias duras². » Ergo quantum ad naturæ modum et vim consuetudinis recusatur mors : sed dum amatur quod erit post mortem, suscipitur quod nolumus, ut perveniatur quo volumus. Ecce unde venit, « Feret quo tu non vis. » Naturam expressit, non devotionem. Hanc nostræ infirmitatis naturam in se ipse Dominus transfiguravit, cum passurus ait Patri : « Pater, si » fieri potest, transeat a me calix iste³. Ego enim jam » immolor, » patientis verba sunt, non deliciantis. Mors ergo nostra de poena est, propinata nobis. A radice hanc accepimus, diffusio⁴ ramorum generis humani. Adam primus hanc peccando meruit. « A muliere initium factum est peccati, sicut Scriptura loquitur, et per » illam omnes morimur⁵. Et, Per unum hominem peccatum intravit in mundum, et per peccatum mors, et » ita in omnes homines pertransiit, in quo omnes peccaverunt⁶. » Ergo in nostra natura et culpa et poena. Deus naturam sine culpa fecit, et si sine culpa persisteret, nec poena utique sequebatur⁷. Inde venimus, inde utrumque traximus, et hinc multa contraximus. In nostra igitur natura et culpa et poena : in Jesu carne et poena sine culpa, ut et culpa sanaretur et poena. « Alter te, inquit, cinget, et feret quo tu non vis. » Poena est hæc : sed per poenam tenditur ad coronam. Contemnebat poenam Paulus : ergo attendens coronam, contemnebat poenam, et dicebat : « Jam immolor, debetur mihi corona

¹ Joan. xv, 13. — ² Psal. xvi, 4. — ³ Matth. xxvi, 39. — ⁴ Forte diffusionem. — ⁵ Eccli. xxv, 33. — ⁶ Rom. v, 12. — ⁷ Forte sequeretur.

» justitiæ. » Durum est qua transitur, sed magnum est quo transitur. Et Petrus noverat quo tendebat : ideo et ipse passionem plena devotione suscepit ; sed toleravit, non amavit passionem. Toleravit passionem, quod sequebatur amavit, et quoniam quo ibat amavit, qua ibat toleravit.

IX. Diximus ambos noluisse et ambos voluisse ; ambos, si fieri posset, noluisse poenam, ambos tamen pariter coronam adamasse. Sed ostendamus et Paulum poenam noluisse. Petro enim testis factus est ipse Dominus : quia et te transfiguravit in se, quando dixit : « Pater, si fieri » potest, transeat a me calix iste. » Petro ergo attestatus est Dominus : Paulus autem ipse sibi. Ait enim quodam loco de mortali isto corpore : « Ingemiscimus gravati¹ : » secundum illud Scripturæ alio loco, « Corpus quod cor- » rumpitur, aggravat animam, et deprimat terrena inhabi- » tatio sensum multa cogitantem². » Ergo ait, « Inge- » miscimus gravati : » sub sarcina scilicet corruptibilis corporis. « Ingemiscimus gravati. » Si ingemiscis, libenter pone sarcinam istam³. Certe ingemiscere se dixit sub hoc onere, gravari sub sarcina hac corruptibilis corporis : vide utrum velit hoc onere spoliari, sub quo gravatur, sub quo ingemiscit. Non hoc sequitur : sed quid ait? « In quo nolumus expoliari. » O vocem naturæ, confessionem poenæ ! Grave corpus est, onerosum corpus est, corruptibile corpus est : gemitur sub illo, et non libenter deseritur, et non libenter deponitur. « Nolumus, inquit, » spoliari. » Sic remansurus es gemens? Et si ingemiscis gravatus, quare spoliari non vis? Non, inquit. Vide quid sequitur : « Nolumus spoliari, sed supervestiri. » Sub terrena tunica gemo, ad coelestem festino : illam volo accipere, istam nolo ponere. « In quo nolumus spoliari,

¹ 2 Cor. v, 4. — ² Sap. ix, 15. — ³ Beda et Florus ad 2 Cor. v.

» sed supervestiri. » Ergo, Paule, intelligam te, quid dicis? Fiet injuria tanto illi coelesti vestimento, ut veniat tibi super hos pannos mortalitatis et corruptionis, ut hoc sit inferius, illud superius; hoc interius, illud exterius? Absit, inquit: non sic dico. Nolo spoliari, sed supervestiri. Non tamen ut sub incorruptione lateat corruptio, sed ut « Absorbeatur mortale a vita. » Bene¹, exclamasti, qui Scripturas nosti. Sed ne aliquis ignarus Scripturarum verba mea putet subsecuta, Pauli sunt verba, omnia ista apostolica verba sunt: « Ingemiscimus gravati, in quo nolumus spoliari, sed supervestiri, ut absorbeatur mortale a vita. » Bene tenes, quod alibi dicis de resurrectione corporis loquens, « Oportet corruptibile hoc induere incorruptionem, et mortale hoc induere immortalitatem: cum autem corruptibile hoc induerit incorruptionem, tunc fiet sermo qui scriptus est; » Absorpta est mors in victoriam. » Quod illo loco ait, « Ut absorbeatur mortale a vita: » hoc isto loco, « Absorpta est mors in victoriam. » Nusquam mors; non infra, non supra; non intra, non extra. « Absorpta est enim mors in victoriam. Ubi est, mors, contentio tua? » Dicetur morti in futura corporis resurrectione, et tali commutatione, ut absorbeatur mors in victoriam. « Cum corruptibile hoc induerit incorruptionem, » dicetur morti: « Ubi est, mors, contentio tua? » Ipsa contentio facit ut feraris quo non vis. « Ubi est, mors, contentio tua? Ubi est, mors, aculeus tuus? Aculeus autem mortis peccatum². »

X. Certe non est mors a peccato? De qua enim morte alia loquebatur, cum de resurrectione corporis loqueretur. Induetur incorruptibilitate hoc corruptibile: absorbebitur mors in victoriam. Hæc corporis resurrectio. Ibi

¹ Exclamatio auditorum. — ² 1 Cor. xv, 53-55.

dicetur, « Ubi est, mors, contentio tua? » Cui, nisi corporis morti? Quia sermo est de corporis resurrectione. « Ubi est, mors, contentio tua? Ubi est, mors, aculeus tuus? » Aculeus autem mortis peccatum. » Peccatum aculeus mortis, quo aculeo facta est mors, non quem aculeum fecit mors: quomodo venenum poculum mortis, quia facit mortem, non quia fit a morte. Dominus ergo in resurrectione finit hanc poenam: mortem autem etiam et fidelibus et sanctis relinquit ad luctam. Ad agonem tibi mors dimissa est. Nam poterat Deus justificato tibi auferre mortem, sed dimisit ad certamen, ut esset quod pro fide contemneres. Nam de quibus voluit, fecit. Enoch translatus est, et Elias translatus est, et vivunt. Justitia ipsorum meruit hoc? an Dei gratia et Dei beneficium et speciale concessum? Ut Creator ostendat in omnibus potestatem, commendavit nobis quid possit.

XI. Frustra ergo isti, qui dicunt non de peccato nos mori, quantum pertinet ad corporis mortem, sed naturæ esse quod morimur, et moriturum fuisse Adam etiam si non peccasset, frustra nobis istos opponunt, Enoch et Eliam (1). Valde inconsiderate loquuntur; et si attendant, contra se loquuntur. Quid enim dicunt? Si peccati est mors, quare non mortui sunt Enoch et Elias? Non vides, qui hoc loqueris, quia naturæ dicis esse mortem, qui negas esse peccati. Tu dicis, naturæ: ego dico, peccati; est naturæ quidem, sed jam vitiosæ, jam isto supplicio condemnatæ. Proinde tu naturæ dicis, ego peccati dico esse mortem corporis. Et interrogas me: Si peccati est, quare Enoch et Elias non sunt mortui? Et ego respondeo: Imo si naturæ est, quare Enoch et Elias non sunt mortui? Vivunt Enoch et Elias; translati sunt, ubicumque sint, vivunt. Et si non fallitur quædam ex Scriptura Dei conjectura fidei, morituri sunt. Commemorat enim Apo-

calypsis quosdam duos mirabiles Prophetas, eosdemque morituros, et in conspectu hominum resurrecturos, et ascensuros ad Dominum¹; et intelliguntur ipsi Enoch et Elias; quamvis illic nomina eorum taceantur. Et si forte tu, qui ista sapis, hanc Scripturam non accepisti; aut si accipis, contemnis et dicis: Non sunt nominatim expressi: vivant, ut putas, nunquam morituri. Adhuc dic mihi, Si peccati est mors, quare non sunt mortui? Repono tibi, Si naturæ est mors, quare non sunt mortui? Ego dico, ut vivant, finitam esse culpam: tu dic, si potes, finitam esse naturam.

XII. Aliud quidem ex alio et per occasionem diximus: sed quod tamen sic pertinet ad fidei nostræ stabilitatem, contra quosdam disputatores male crebrescentes. Sed non vincant patientiam nostram: nec tamen evertant fidem nostram. Cauti et circumspecti simus adversus novitates disputationum, humanarum utique, non divinarum. Apostolorum solemnitatem hodie celebramus, Apostolum momentem audiamus: « Profanas vocum novitates evita; » multum enim proficiunt ad impietatem². Volumus autem vos sapientes quidem esse in bono, integros autem » a malo³. » Mortuus est Adam, sed serpens ille nondum est mortuus. Susurrat, et insibilare non cessat. Extremum illi supplicium reservatur: sed comites suæ damnationis inquirat. Audiamus amicum sponsi, zelantem sponso non sibi: « Zelo enim vos zelo Dei; aptavi vos uni viro virginem castam exhibere Christo. Et timeo, inquit, ne » sicut serpens Evam seduxit astutia sua, sic et vestræ » mentes corrumpantur a castitate, quæ est in Christo⁴. » Verba apostolica omnes audivimus, omnes observemus, omnes serpentis venena caveamus. Non enim possumus

¹ Apoc. xi, 7. — ² 2 Tim. ii, 16. — ³ Rom. xvi, 19. — ⁴ 2 Cor. i, 2, 3.

dicere: Non audivimus, non novimus; quando modo cantavimus: « In omnem terram exivit sonus eorum, et in » fines orbis terræ verba eorum¹. » Currentia verba in fines terræ venerunt ad nos: excepimus, conscripsimus, lectores instituimus. Non tacet lector, parturit disputator: quare non cessat insidiator?

SERMO CCC².

In solemnitate Martyrum Machabæorum (2), I.

I. ISTMUM diem nobis solemnem gloria Machabæorum fecit: quorum mirabiles passionem, cum legerentur, non solum audivimus, sed etiam vidimus et spectavimus. Olim ista gesta sunt, ante incarnationem, ante passionem Domini et Salvatoris nostri Jesu Christi. In primo populo illo extiterunt, in quo Prophetæ extiterunt, qui hæc præsentia prædixerunt. Nec quisquam arbitretur, antequam esset populus Christianus, nullum fuisse populum Deo. Imo vero, ut sic loquar, quemadmodum se veritas habet, non nominum consuetudo, Christianus etiam ille tunc populus fuit. Neque enim post passionem suam cœpit habere populum Christus: sed illius populus erat ex Abraham genitus, cui perhibens testimonium ipse Dominus ait: « Abraham concupivit videre diem meum; » et vidit, et gavisus est³. » Ergo ex Abraham natus est ille populus, qui servivit in Ægypto, et qui manu potenti per Moysen famulum Dei de domo servitutis liberatus,

¹ Psal. xviii, 4. — ² Alias de Diversis 109. — ³ Joan. viii, 56.